

Kvæg, Økologi

Mælkefeber er ikke længere et særligt sommerproblem hos økologiske malkekøer

Nye data viser, at frekvensen af mælkefeber hos øko-køer ligger ret konstant gennem hele året – dog undtaget jersey, som har færre tilfælde af mælkefeber om sommeren.

Viden om

Afgræsning af marker med høj andel kløver og/eller højt indhold af kalium i goldperioden er klassiske risikofaktorer for udvikling af mælkefeber hos økologiske malkekøer. Uden at tage hensyn til de faktorer kan afgræsning derfor betyde høj forsyning med calcium (kløver) og høj CAB-værdi (højt kalium) i rationen de sidste uger inden kælvning.

På baggrund af de kendte risikofaktorer har problemer med mælkefeber hos øko-køer været genstand for en række rådgivnings- og informationsindsatser gennem en del år. Mange økologiske besætninger har derfor justeret afgræsningen med goldkøer, så de græsser arealer med mindre kløver og mindre kalium i græsset, eller så køerne går på mindre græsarealer suppleret med fodring på stald.

Data fra 248 tusinde kælvninger

For at få en opdateret status på mælkefeber hos økologiske malkekøer har SEGES lavet en optælling på antal køer med mælkefeber fireårsperioden 2016-2019 på data fra Kvægdatabase. Materialet omfatter således data fra i alt 218 tusinde kælvninger hos stor race og knap 30 tusinde kælvninger hos jersey.

Mælkefeber hos økologiske malkekøer bliver altid behandlet af dyrlægen, og dataudtrækket dækker behandlinger i perioden 0-10 dage efter kælvning.

Dataopgørelsen er en opfølgning på en tilsvarende opgørelse for årene 2013-2015, som du finder på LandbrugsInfo her ([indsæt link til info i henvisninger](#)).

Jersey har mere mælkefeber

En opgørelse på tværs af alle data uanset kælvningsnummer viser, at Jersey skiller sig ud med betydeligt flere tilfælde af mælkefeber end stor race. Samlet opstår der mælkefeber ved 5,2 procent af kælvningerne hos jersey mod 3,9 procent hos stor race. Resultaterne bekræfter mange tidligere opgørelser, som også viser, at risikoen for mælkefeber er størst hos jersey.

I forhold til en tidligere opgørelse fra årene 2013-15 ligger andelen af jersey med mælkefeber uændret på 5,2 procent, mens andelen af malkekøer af stor race med mælkefeber er steget fra tidligere 3,3 procent til nu 3,9 procent.

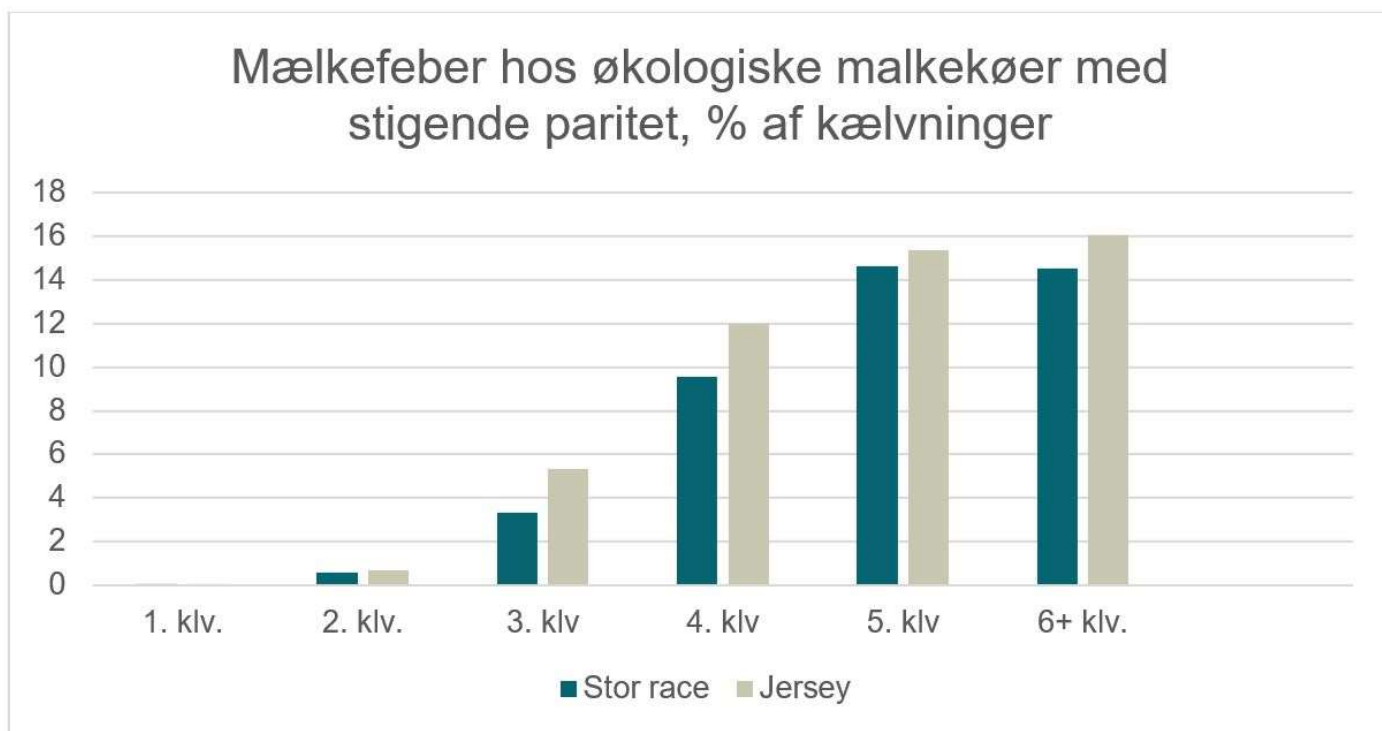
Når Jersey har flere problemer med mælkefeber, skyldes det sandsynligvis, at Jersey afleverer relativt mere calcium i mælken i forhold til kroppens calcium-depoter (knoglerne) end tilfældet er hos malkekøer af stor race. Samtidig har Jersey færre D-vitamin-receptorer end køer af stor race,

 ken også kan bidrage til en højere hyppighed af calcium-mangel.

Flere ældre køer har mælkefeber

Som også fundet i tidligere opgørelser stiger andelen af køer med mælkefeber som vist i figur 1 med koens alder. Forklaringen på mere mælkefeber hos ældre køer er sandsynligvis, at køernes calciumpulje (knoglerne) er mindre labil med alderen, og samtidig trækker en højere ydelse ved kælvning hos ældre køer relativt stærkere på calcium-puljen.

Som figur 2 viser er der næsten ingen tilfælde af mælkefeber ved første og anden kælvning, mens niveauet stiger til knap 10 procent hos køer af stor race ved 4. kælvning og til knap 15 procent hos køer med femte eller ældre. Hos jersey er niveauet generelt et par procentenheder højere end hos stor race og når op på 16 procent hos køer, som kælver sjette gang eller højere.

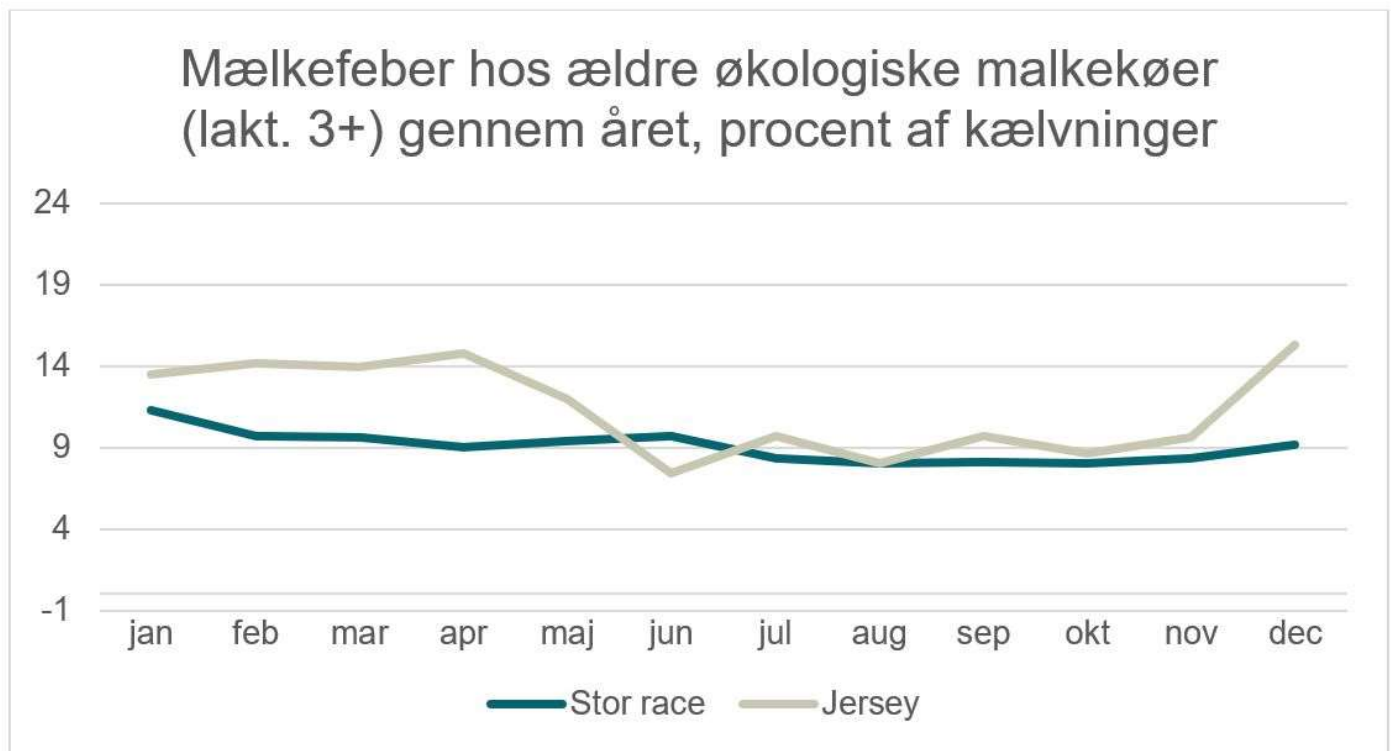

Figur 1. Forekomst af mælkefeber hos økologiske malkekøer af stor race eller jersey med stigende kælvningsnummer.

Mindre mælkefeber om sommeren hos økologiske Jersey

Figur 2 viser antallet af behandlinger for mælkefeber hos ældre køer (laktation 3 og højere) opdelt på race og måned gennem året.

Figur 2. Mælkefeber hos ældre økologiske malkekøer (3+) gennem året

Forekomsten af mælkefeber hos ældre køer af stor race ligger i niveauet 9 procent uden betydende forskel mellem vinter og sommer. Risikoen for højere frekvens om sommeren ser på den måde ud til at være håndteret i besætningerne.

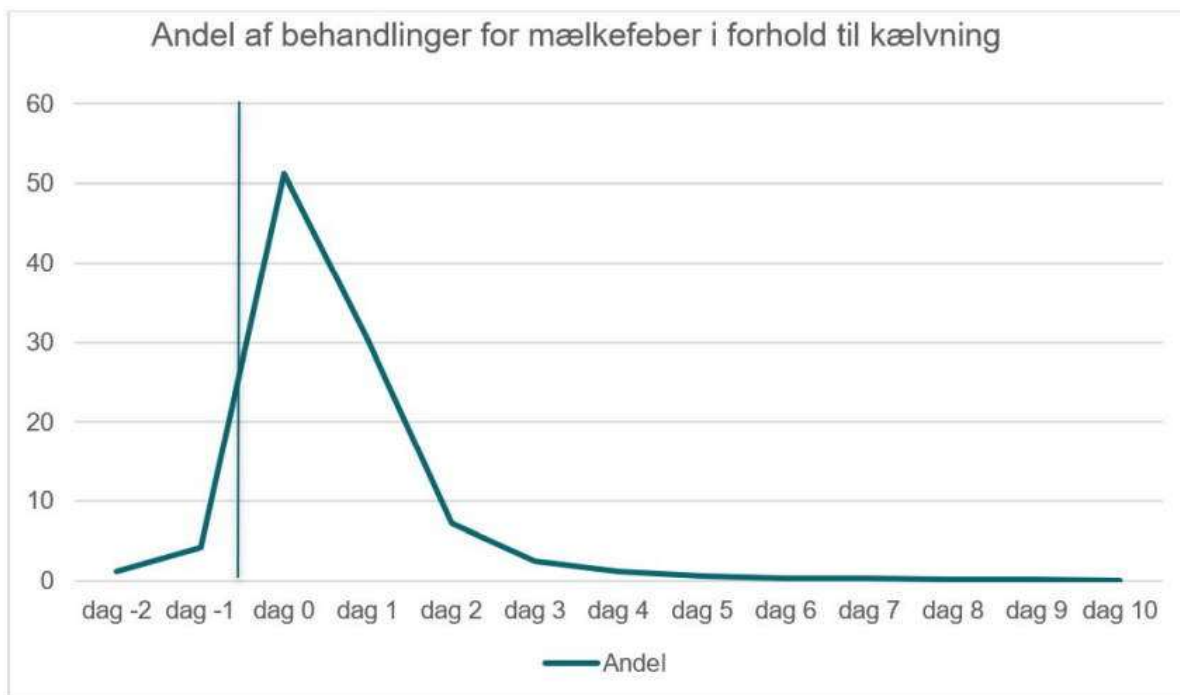
For jersey's vedkommende viser sommer-data samme overraskende forskel som i den tidligere opgørelse for årene 2013-2015, nemlig at de ældre jerseykøer har mindre mælkefeber når de kælder om sommeren end om vinteren. Om vinteren ligger niveauet på 14 procent mod kun 9 procent om sommeren, hvor jersey ligger på niveau med stor race.

Vi har ikke fundet forskningsresultater, som ligner de fundne data for jersey og som kan bekræfte teorier om at faktorer som ekstra vitamin D (sol) eller motion kan sænke forekomsten af mælkefeber hos jersey i sommerperioden.

Flest tilfælde dag 0 og 1 efter kælvning

Figur 3 viser, hvornår tilfælde af mælkefeber opstår. Grafen dækker to døgn før kælvning til 10 døgn efter og over 80 procent af behandlingerne for mælkefeber bliver registreret dag 0 og 1 efter kælvning

Figur 3. Tidspunkt for behandling for mælkefeber i forhold til kælvning

Læs også: [Flere tilfælde af mælkefeber hos ældre økologiske malkekøer](#)

Emneord

Goldko-, kælvning og nykælvermanagement

Publiceret: 13. august 2020

Sidst bekræftet/revideret: 13. august 2020

Vil du vide mere?

Finn Strudsholm

Specialkonsulent

SEGES

fns@seges.dk

+45 8740 5483

Martin Øvli Kristensen

Specialkonsulent

SEGES

makr@seges.dk

+45 8740 5307

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES Tlf. 87 40 50 00
Agro Food Park 15 Fax. 87 40 50 10
8200 Aarhus N Email info@seges.dk

